

10 — Anali jednog prokletnika

*Ime mi beše Hernan Eskero. Sada sam niko i ništa. Utvara. Iz groba progovaram, da zadovoljim svoju **ljubopitljivost**: mrtav sam a živ, živ sam a mrtav...*

Na dokovima seviljske luke skupila se svetina. Ushićenim poklicima ispraća četvoročlanu eskadru na dalek put. Teške galije, predvođene vižljastim admiralskim galeonom od 110 tona, nazvanim „Invisibles“, napuštaju pristanište i bešumno klize niz Gvadalkivir ka morskoj pučini. Zora je, dan Svetog Sebastijana, godine 1524. „Eldorado! Eldorado!“, čuju se povici, praskanje vatrometa i mnogobrojna crkvena zvona. Donesite nam zlato Novog sveta, govori svaka misao okupljenog naroda.

U utrobi najmanjeg broda eskadre, eskortne galije „Senora Isabella“, jedan rundavi snažni čovek ljušti repu. Ime mu je Hernan Eskero. **Ljuske** mu već prekrivaju kvrgava stopala, ali on ne mari. Zamišljen je. O zlatu misli. O basnoslovnom bogatstvu *Terra Incognita*. Samo da se dočepam blaga, grozničavo govori sebi, samo da steknem ime, kao onaj Kortes, pa ćeš videti ti... ti... bedo i sirotinjo!

„Ernan! Životinjo! Vuci se na palubu!“, prekide ga oštar glas iz snatrenja.

Četiri nedelje minuš. Mornar Eskero, osobenjak i prznica, revnosno obavlja svoje dužnosti: riba palubu, razapinje jedra, radi sitne stolarske poslove... ljušti repu. Ali retko govori. Čuti, i tek ponekad prozbori, kada njegovo **ljubimče**, Makaki majmun, izvede neku vragoliju. Tad se smeje, srećan je, izgubljen za ljude i sebe, bestelesan u rasutosti velikog plavetnila. Tada je i zlato nevažno. Samo taj trenutak kada je vreme **ljuljaška**, klatno sata, samo krug. Četiri nedelje minuš, neke nove dođoše...

„Pizaro! Pizaro!“, prenosio se glas u zoru, pred tri stotine postrojenih konkvistadora. Gledali su velikog osvajača kako promiče na gizdavom vrancu. U oku mu beše zlato, na rukama krv, u krvi – ništavilo.

Krenuli su u prašumu. Ona ih je progutala svojim drevnim tajnama bezvremenosti. Dve godine prođoše...

„Ubij ga, Hernane! Ubij ga odmah!“, unezvereno je vikao Giljermo. Eskero je stajao na ulazu u veliki piramidalni hram, bio je smočen tuđom krvlju, vučjih očiju, žedan nekog ludila, odavno već lud. U ruci je držao musketu. Pred njim je, ispred vrata ovalnog svoda, stajao inkanski sveštenik, sin Virakoče. Bio je miran i tih, bogouzet i bogoprožet. Smešio se: „Zašto želite da uđete, vi bledoliki, vi **ljubitelji** zlata koje mi zvezdana deca kao igrariju vidimo? Zašto su mračna vaša srca?“ Pucanj ga je prekinuo, i on

se, bauljajući, stropoštao niz kameni zid. Španci, zažarenih, ali užeglih duša, gladni zlata, pohitaše unutra. Giljermo ga ugleda prvi – zlato!, viknuo je, bacivši se na hpre svetlucavog metala. Nije ustao. Mač mu je proburazio utrobu. Hernan je stajao nad njim, cereći se: „Moje, sve će biti moje!“ Ali još nešto je bilo tu, unutra, među zidovima te piramide neznabožaca. Neki miris. Rezak, opor, divalj, vanvremenski. Udisao je Hernan, natapao se njime. Trouao je svoje telo, svoj duh. To nešto, taj otrov, ta droga inkanskih šamana, kako će se kasnije otkriti, nazvana *Jacinto Negro*, crni zumbul, ili narodski „**ljutko**“, uzela je i ono malo duše i razuma Hernanovih. Kletva to beše. Otećeš, samo da bi ti bilo oteto. Zar si mislio, drski Španjolče, da se zlato Novog sveta bere tek tako, kao jabuke u kompostelskim vrtovima? Ne, ludače, sve ima svoju cenu!

Te noći, našli su nekog Miguela Mendozu, izujedanog do smrti...

Na ulicama Ciudad Paname sve je tiho. Pseći lavež povremeno remeti nesklad retkih koraka pijanaca i straže sa tvrđave. Francisko Ortega, pisar kraljevskog namesnika, vraća se svom domu iz krčme „**Ljigavčeva** čast“, dobrano nakresan i blesavo srećan. Krčmarica je večeras bila vragolasta, i dopustila je i više od dva tri štipkanja za stražnjicu. Vreme je za nešto više!, hrabrio je samog sebe dok je teturao mračnim ulicama. Pevužio je neku

Mikeleandlovu sonatu, snevajući o svojoj krčmarici. „*Ma se alto in cielo e...*“ Glas mu je iznenada zadrhtao, zatim potpuno utihnuo. Senka ga je povukla u mrak, zarila mu klimave zube u topli vrat i isisala život. Nešto, nekad znano kao Hernan Eskero, a sada ko zna šta, pojelo je Franciskovu utrobu, oglodalo ruke i butine.

El Canibal!, treštao je grad sledećeg jutra. Strah se uvukao među ljude. Užas.

Posle Franciskovih, nađoše još ostatke Huanove, Marijine, Lucijine, Rodrigove... Havijerove. El Canibal je među nama, kleli su ustrašeni. El Canibal, El Diablo!

Devojka bere cveće. Končita Hernandez. Pod bedemima, gde je **ljuštionica** agave, ona bezbrižno sneva i devojački lako prebira po gustišu. Dva oka je prate iz šumarka. Ni ljudska, ni neljudska. Ona odlazi, vesela, oči idu za njom.

Devojka je na misi. Iza ruševina, dve nozdrve njuše njen miris. Ni zverinje, ni ljudske.

Devojka prostire veš. Lepa je. Vedra. Prate je dve šake. Ni krvave, ni beskrvne. Uklete, proklete. Obuzimaju je oko struka, kidaju je gotovo, odvlače u senovitost. Nemo vrišti, besciljno se otima. Oseća kako u nju ulazi mrtvilo živog mrtvaca, kako je poljupcima ujeda nešto što je nekad bilo samo čovek. On je mah-

nito miran od njene topline. Zadovoljava se. Napušta je, vlažnu, mekanu, **ljupko** zadihanu. Minuše sati...

Sutradan, pogrebna povorka lenjo se vukla gradom. Divlji Hernan, panamski kanibal, gledao ju je oblizujući se. U otvorenom kovčegu spazio je glavu, kako izviruje iz pokrovca. Pokojnik je bila ona – Končita, njegova dragana. „Zar sam i nju... šta? Pojeo?“ Vrisnu. Ne okrećući se, pobeže u tminu. Uhvatiše ga posle dva dana i predadoše inkviziciji.

„Ja, Huan Santamarin de Kortereal, ovim činom spaljivanja predajem tvoju dušu Hristu. Ti koji si El Canibal, ti koji beše Hernan Eskero, okaj **ljudožderstvo**, odreci se bogoždertstva! Moli sa nama! In nomine Patris Filii et Spiritus Sanctis...”

Moje ime više nije važno. Sada sam prah i pepeo. Smrt je ljubomornija od života. Iz groba nekog groba ćutim: Besmrtno je samo ono što je smrtno!